

PACIOLI

De rekening-courant van vennoten

De rekening courant is een staat waarop de wederzijdse schulden en vorderingen vermeld worden tussen de vennoten en de vennootschap waarvan zij meestal het bestuur waarnemen.

Op de creditzijde registreert men o.a. de voorschotten gedaan aan de vennootschap, de te betalen bedragen: bezoldigingen, huurgelden, interesten op creditsaldo, betaalde facturen met persoonlijke gelden. De debetzijde registreert o.a. de opnemingen, de facturen van voordelen van alle aard, interesten op debetsaldo.

Juridisch bekeken ontstaat er een wettelijke compensatie tussen de schulden en de vorderingen zodat enkel het saldo de positie weergeeft van de rekening-courant: debetsaldo = vordering van de vennootschap op de vennoten, creditsaldo = schuld van de vennootschap t.o.v. de vennoten. Op financieel vlak kan de rekening-courant gebruikt worden om de financiële toestand van de vennootschap tijdelijk te ondersteunen.

Het fiscaal recht bekijkt de rekening-courant met argusogen en bestraft het oneigenlijk gebruik ervan.

Tenslotte moet rekening gehouden worden met het wetboek van vennootschappen: de rekening-courant mag slechts gebruikt worden met inachtnaam van de bepalingen van het wetboek dat zekere procedures voorschrijft.

Hierna bespreken wij het gebruik van de rekening-courant in welbepaalde omstandigheden met de nadruk op de wettelijke regels die hiervoor gelden.

1. De onderneming in moeilijkheden

1.1 Mag de R/C gebruikt worden om verliezen ten laste te nemen?

Door de R/C te debiteren voor het bedrag van het door de vennootschap geleden verlies, zou men zonder een euro in de zaak te stoppen, het eigen vermogen doen verhogen. Dit geeft een beter beeld aan de balans. De schulden verhogen uiteraard ook, maar een schuld t.o.v. een vennoot blijkt niet zo erg als t.o.v. een derde, zij het een leverancier of een kredietinstelling.

Fiscaal zou dat ook interessant kunnen zijn vermits de vennoot het verlies zou kunnen aanrekenen op zijn beroepsinkomsten.

Maar de fiscus is helaas niet bereid een ten laste genomen verlies zo maar als beroepskosten te beschouwen. Daarom bepaalt artikel 53-15° WIB/92 dat niet als beroepskosten worden aange-merkt:

"Verliezen van vennootschappen ten laste genomen door natuurlijke personen, behoudens indien het gaat om bedrijfsleiders die deze tenlasteneming verwezenlijken door de onberoenpelijke en onvoorwaardelijke betaling van een som voor het behoud van beroepsinkomsten welke die leiders periodiek uit de vennootschap verkrijgen en de aldus betaalde som door de vennootschap volledig wordt gebruikt voor de aanzuivering van haar verliezen."

Deze bepaling houdt drie voorwaarden in voor de aftrekbaarheid te bekomen:

- werkelijke betaling;
- behoud van beroepsinkomsten;
- aanwending van de betaalde som voor de aanzuivering van de verliezen.

Er is voldoende stof voor de fiscus om de aftrekbaarheid te betwisten of te weigeren.

I N H O U D

• De rekening-courant van vennoten	1
• Flash fiscal	3
• T.V.A. - Fraudes spécifiques	4
• Séminaires	7
• Contact	8

1.2. Mag men door R/C de vennootschap onbeperkt financieren?

Het maatschappelijk kapitaal is een borg voor de schuldeisers van de vennootschap. Meerdere bepalingen van het wetboek van vennootschappen hebben als doel de werkelijkheid en het behoud van het kapitaal te verzekeren ten einde de schuldeisers te beschermen. Om die reden zijn er beperkingen gesteld aan de vermindering van het patrimonium o.a. in volgende omstandigheden: vermindering van het kapitaal door vrijstelling van storting (art. 613.W.Venn.), aflossing of uitkering van het kapitaal kan slechts met uitkeerbare winst (art. 615 en 617 W.Venn.). Ook de verplichting tot het vormen van de wettelijke reserve, tot beloop van 10 % van het kapitaal, is een maatregel om de borg t.o.v. derden te verhogen.

Op grond van al deze maatregelen kan men zich de vraag stellen of de vennoten de wettelijke beperkingen van kapitaaluitkering en de beveiliging van derden kunnen omzeilen door voorschotten te doen langs de R/C?

Op die manier blijft de verantwoordelijkheid van deze personen beperkt tot hun inbreng en daarenboven vallen zij bij faillissement in de massa van de gewone schuldeisers. Maar de rechtspraak leert ons dat de hoven en rechtbanken in vele gevallen de beperkte aansprakelijkheid doorprikken en de voorschotten van de vennoten beschouwen als een achtergestelde lening. Het speciaal karakter van deze laatste is het omgekeerde van een voorrang: de voorschotten worden laatst in rang geplaatst bij mogelijke uitkering.

1.3. Hoe kan de voorstelling van de balans verbeterd worden?

Zoals reeds aangetoond is er een mogelijkheid om de vennootschap in moeilijkheden te financieren door voorschotten in R/C. Indien deze toestand tijdelijk is en er geen discontinuïteit van de bedrijvigheid dreigt, kan het opportuun zijn (soms op aanvraag van de kredietinstellingen) dat de R/C zou beschouwd worden als achtergestelde lening. Deze lening, gedaan door de aandeelhouders, kan in zekere zin beschouwd worden als verlengstuk van het eigen vermogen. Let wel dat het eenvoudig verplaatsen van de R/C naar de balansrubriek "Achtergestelde lening" geen juridische verbintenis inhoudt. Men zal dus een overeenkomst tekenen tussen de vennootschap en de houder(s) van de R/C om duidelijk te stellen dat het om een achtergestelde lening gaat. Op de balans neemt de R/C dan plaats in de rubriek passiva VIII A. Financiële schulden nr.1 Achtergestelde leningen. De te gebruiken rekening is nummer 170.

2. Mag men onbeperkt opnemingen doen door de R/C?

Een minderheidsaandeelhouder zou bezwaren kunnen hebben indien één of meer meerderheidsaandeelhouders bovenmatig geld uit de vennootschap opnemen langs de R/C. Indien er aanwijzingen zijn dat de belangen van de vennootschap hierdoor op ernstige wijze in gevaar komen of dreigen te komen, kunnen de minderheidsaandeelhouders aan de rechtbank een deskundig onderzoek vragen

(art. 168 W.Venn.). Om dit onderzoek te vorderen moeten de aandeelhouders minstens 1 % van het geheel aantal stemmen bezitten of voor minstens 1.250.000,00 EUR effecten bezitten. De deskundige ziet de boeken en de rekeningen van de vennootschap na alsook de verrichtingen gedaan door de organen ervan.

Soms leidt dat deskundig onderzoek tot een minderheidsvordering.

3. De R/C en het vormen van kapitaal

3.1. Kan een R/C gebruikt worden voor een kapitaalverhoging ?

Om de rekening-courant te gebruiken om het kapitaal te verhogen dient men de procedures, voorzien door het wetboek van vennootschappen, na te leven. Het betreft een kapitaalverhoging bij wijze van inbreng in natura, geregeld door artikelen W.Venn. 313 (BVBA) 423 (CUBA) 602 (N.V) en 657 (Comm. V.A.). Hiervoor is een algemene vergadering nodig, gehouden voor notaris, en volgens de regels gesteld voor de wijziging van de statuten. De commissaris of een aangestelde bedrijfsrevisor maakt een verslag op en het bestuursorgaan stelt eveneens een bijzonder verslag op.

In principe wordt de R/C voor de inbreng gewaardeerd aan de nominale waarde. Maar voor welk bedrag moet de R/C gewaardeerd worden in geval de vennootschap op wie de houder van de R/C een vordering heeft, zware financiële problemen heeft en bv. een negatief eigen vermogen heeft? Het is duidelijk dat de kapitaalverhoging in het aangehaalde geval als doel heeft de onderneming financieel te herstructureren of te saneren. Verschillende hypothesen moeten nagegaan worden:

- a) de kapitaalverhoging gebeurt in dezelfde verhouding tot hun aandelenbezit door alle bestaande aandeelhouders : hier heeft de waardering geen belang vermits niemand benadeeld, noch bevoordeeld wordt. Logischerwijze gebeurt de waardering aan nominale waarde.
- b) de kapitaalverhoging gebeurt niet in dezelfde verhouding tot hun aandelenbezit door bestaande aandeelhouders. Indien de R/C ingebracht wordt aan nominale waarde, zien de niet of buiten verhouding inbrengende aandeelhouders de boekwaarde van hun aandelen verhogen. Zij zijn bevoordeeld en de anderen benadeeld.
- c) de kapitaalverhoging gebeurt deels door bestaande aandeelhouders in een ongelijke verhouding tot hun aandelen of/en door derden.

De situatie is vergelijkbaar met die beschreven onder b.

Wat gaat de bedrijfsrevisor in zijn verslag verklaren?

De bedrijfsrevisor moet de werkelijke economische en financiële beweegredenen van de verrichting achterhalen. In het vorige vennootschapsrecht moest de bedrijfsrevisor zich uitspreken over de billijkheid van de vergoeding ontvangen als tegenprestatie van de inbreng. Nu vraagt het W.Venn. dat niet meer. De bedrijfsrevisor moet wel in zijn verslag verklaren of de inbrengende aandeelhouders volledig en correct werden ingelicht door zijn verslag en door dat van het bestuursorgaan.

3.2. Mag men met de R/C het kapitaal volstorten ?

Stel dat het geplaatst kapitaal nog niet volledig volstort is en het bestuursorgaan beslist tot opvraging van het nog niet volstorte gedeelte. Kan de R/C gebruikt worden om te voldoen aan deze volstortingsvordering?

Omtrent deze vraag is er heel wat discussie gerezen.

Welke zijn de principes die aan de basis liggen van het antwoord?

- Krachtens het Burgerlijk Recht is er schuldvergelijking van rechts-wege tussen twee schulden die beide een geldsom tot voorwerp hebben en vaststaand en opeisbaar zijn. Deze schuldvergelijking grijpt plaats zodra de schulden tegelijk bestaan en ten belope van hun wederkerig bedrag (artikelen 1289, 1290 en 1291 Burgerlijk Wetboek).
- de voorschriften van het W.Venn. m.b.t. de volstorting van het kapitaal zijn niet enkel vormelijk maar ook inhoudelijk en zijn bedoeld om effectief middelen te bezorgen aan de vennootschap voor haar bedrijfsvoering (Rechtbank van Koophandel Gent 29 januari 1996).
- het bestuursorgaan is strafrechterlijk aansprakelijk indien het storting op aandelen als gedaan erkent, die niet werkelijk gedaan zijn op de voorgeschreven wijze (art. 347-3° BVBA ; 387-1° CVBA ; 648-5° N.V. Wetboek van vennootschappen).

Uit wat voorafgaat zijn reeds gevolgen te trekken:

- de volstorting van een aandeel dat door compensatie met een schuldvordering gebeurt, wijzigt de aard van de inbreng niet in een inbreng in natura ;
- de schuldvergelijking heeft slechts plaats ten belope van het wederkerig bedrag van de vordering wat veronderstelt dat het creditsaldo van de R/C van de aandeelhouder ten minste overeenstemt met het te storten bedrag. Onaanvaardbaar is zeker dat de volledige of een gedeelte van de volstorting zou gebeuren door verhoging van het debetsaldo van de R/C.

Een gans andere vraag is of de volstorting door compensatie met de R/C door het bestuursorgaan als werkelijk gedaan op de voorgeschreven wijze kan erkend worden? (zie hierboven)

Hier lopen de meningen in de rechtsleer sterk uiteen. In het algemeen wordt de schuldvergelijking die van rechtswege plaatsgrijpt aanvaard. Waar de discussie om draait is over de aard van de schuldvordering van de R/C die gecompenseerd wordt.

- sommige beweren dat de R/C kan gecompenseerd worden indien ze uitsluitend gevormd is uit voorschotten in geld gedaan door de vennoot ;
- men gaat soms verder door te beweren dat deze gelden op het moment van de volstorting nog ter beschikking moeten zijn van de vennootschap en nog niet boekhoudkundig verwerkt, noch aangewend ;
- in deze gedachtengang zou de R/C, waardoor de vennoot schuldeiser is van zijn vennootschap omwille van geleverde prestaties of goederen, uitgesloten zijn voor schuldvergelijking. Er is immers geen reële geldstroom ten voordele van de vennootschap.

Als conclusie volstaat het te doen opmerken dat de volstorting van kapitaal door schuldvergelijking met de R/C bijzondere aandacht verdient omdat zij in talloze gevallen erg onzeker is. Dat volstorting door inschrijving op R/C binnen bepaalde grenzen toegelaten moet worden, blijkt uit het feit dat het Wetboek van vennootschappen het niet uitdrukkelijk verbiedt. Om te weten of het toch toegelaten is moet teruggegrepen worden naar de algemene beginselen vastgesteld in dat Wetboek, inzonderheid naar het begrip dat kapitaal in geld onderschreven, ook in geld moet volstort worden.

4. Wat met de intresten op R/C

4.1. Debetintresten op R/C.

Het is de gewoonte op de debetstand van de R/C geen of lagere intresten aan te rekenen. Maar artikel 32 WIB/92 beschouwt dat een bedrijfsleider aan wie geen of te lage intresten worden aangerekend hierdoor een voordeel geniet. Hij zal worden belast op het verschil tussen een refererentevoet en de voet die werkelijk werd toegepast.

De refererentevoeten zijn forfaitair vastgesteld per soort lening door een K.B. genomen ter uitvoering van het W.I.B./92. Als de vennoot geen bedrijfsleider is, dan is het niet berekenen van een intrest of van een lage intrest een abnormaal en goedgunstig voordeel dat de vennootschap als verworpen uitgaven aangeeft.

4.2. Creditintresten op R/C.

De vennootschap kan interest betalen op de creditstand van de R/C of die op die R/C boeken. Teneinde misbruik te vermijden en de financiering door eigen vermogen te stimuleren worden de interesten in bepaalde omstandigheden door de fiscus als dividend beschouwd en belast.

Die omstandigheden zijn:

- de intrest overschrijdt de marktrente
- het totale bedrag van de voorschotten overschrijdt de som van de belaste reserve bij het begin van het boekjaar en het volstort kapitaal bij einde van het boekjaar.

De geherkwalificeerde interesten zijn niet aftrekbaar in hoofde van de vennootschap en onderworpen aan roerende heffing in hoofde van de houder van de R/C.

Let wel ! de herkwalificatie is slechts van toepassing op voorschotten (leningen) en niet op vorderingen.

5. Conclusie

Uit wat voorafgaat is duidelijk gebleken dat alle voorzichtigheid geboden is bij het aanleggen en gebruiken van een R/C. De boekhouders-fiscalisten zullen er op letten, als adviseurs van hun klanten, dat het fiscaal recht en het wetboek van vennootschappen in alle omstandigheden correct wordt toegepast met betrekking tot de rekening-courant.

*Michel vander Linden
Erebedrijfsrevisor*

In het Belgisch Staatsblad van 20 juli 2002 staat een wet van 21 juni 2002 (afkondigingsdatum) *“tot wijziging van artikel 25 van de wet van 10 augustus 2001 houdende hervorming van de personenbelasting en van de artikelen 136, 140, 141 en 178, § 3 van het W.I.B./92”*;

Deze nieuwe wet bevestigt met name de wijzigingen die wij hadden aangekondigd in ons artikel met als titel *“Enige commentaar bij de aftrek van de onderhoudsuitkeringen en van de daarmee gelijkgestelde kapitalen”*, dat werd gepubliceerd in de Pacioli nr. 124 van 15 juli 2002 (blz. 2 tot 6).

Wij vatten de vernieuwingen ervan beknopt samen:

1.-om als fiscaal *“ten laste”* te worden aangemerkt moet de belastingplichtige deel uitmaken van het gezin van de echtgenoten op 1 januari van het aanslagjaar; hij mag persoonlijk geen bezoldigingen hebben ontvangen die voor de onderhoudsplichtige beroepskosten vormen en vanaf het aanslagjaar 2003 mag hij in het belastbare tijdperk persoonlijk geen bestaansmiddelen hebben gehad die meer dan 1.800 EUR netto bedragen, in plaats van 1.500 EUR voorheen (gewijzigd artikel 136 van het W.I.B./92). Dit bedrag is geïndexeerd en voor het aanslagjaar 2003 wordt het verhoogd tot 2.410 EUR.

2.-Indien verscheidene afzonderlijk belastbare belastingplichtigen deel uitmaken van hetzelfde gezin, worden de personen *“ten laste”* die eveneens van dat gezin deel uitmaken, beschouwd als ten laste van de belastingplichtige die in feite aan het hoofd van dat gezin staat (artikel 140, lid 1 van het W.I.B./92).

Wanneer het nettobedrag van de bestaansmiddelen van de belastingplichtige die in feite aan het hoofd van het gezin staat, waarbij deze bestaansmiddelen worden verhoogd met de personen die fiscaal te zijnen laste zijn, lager is dan zoveel maal 1.800 EUR als het gezin personen ten laste plus één telt, mag deze belastingplichtige vanaf het aanslagjaar 2003 er echter van afzien als te zijnen laste te beschouwen: de personen waarvoor hij over geen 1.800 EUR bestaansmiddelen beschikt (artikel 140, lid 2 van het W.I.B./1992). In deze laatste veronderstelling worden die personen dan beschouwd als ten laste van diegene van de andere van het gezin deel uitmakende belastingplichtigen die het meeste tot hun onderhoud bijdraagt. Het bedrag van 1.800 EUR dat tot het aanslagjaar 2002 gelijk is aan 1.500 EUR wordt opnieuw geïndexeerd en voor het aanslagjaar op het bedrag van 2.410 EUR gebracht.

3.-Het bedrag van 1.800 EUR waarvan sprake in de punten 1 en 2 blijft verhoogd tot 2.600 EUR voor de kinderen ten laste van een belastingplichtige die alleen wordt belast (geïndexeerd bedrag voor het aanslagjaar 2003: 3.480 EUR). Vanaf

het aanslagjaar 2003 wordt het op 3.300 EUR gebracht, in plaats van 3.000 EUR vroeger (artikel 141 van het W.I.B./92) voor kinderen ten laste van een alleenstaande belastingplichtige die als gehandicapt worden aangemerkt (geïndexeerd bedrag voor het aanslagjaar 2003: 4.420 EUR).

4.-Vanaf het aanslagjaar 2003 wordt de belastingvrije som die gelijk is aan 4.095 EUR voor een alleenstaande belastingplichtige en aan 3.250 EUR voor elk van de echtgenoten van een echtpaar (deze bedragen moeten natuurlijk worden geïndexeerd: voor het aanslagjaar 2003 bedragen zij respectievelijk 5.480 EUR en 4.350 EUR) verhoogd met 870 EUR voor een belastingplichtige die alleen wordt belast en die één of meerdere ten laste heeft (gewijzigd artikel 133, § 1, 1 van het W.I.B./92) - de vroegere bepaling was van toepassing op een niet-hertrouwde weduwnaar of weduwe, en op een ongehuwde vader of moeder die één of meerderen ten laste had), alsmede op een gehuwde belastingplichtige voor het jaar van zijn huwelijk indien de echtgenoot geen bestaansmiddelen had gehad die meer dan 1.800 EUR netto bedroegen, in plaats van 1.500 EUR vroeger (gewijzigd artikel 133, § 1, 4° van het W.I.B./92). De bedragen van 870 EUR en 1.800 EUR worden voor het aanslagjaar 2003 respectievelijk gebracht op 1.160 EUR en 2.410 EUR.

5.-Vanaf het aanslagjaar 2002 ten slotte worden de bewoordingen van artikel 178, § 3 aangepast, zodat de toepassing van de hoogste indexeringscoëfficiënt wordt bevestigd, die geen rekening houdt met de blokkering van de indexering, wat de bedragen betreft die worden bedoeld in de artikelen 131 tot 134 (belastingvrije sommen), 136 (begrip *“belastingplichtige ten laste”*) en 140 tot 143 (bijzondere modaliteiten voor het bepalen van het nettobedrag van de bestaansmiddelen van een persoon ten laste) van het W.I.B./92.

Zoals men kan vaststellen, maken de opeenvolgende reparaties die aan de basisteksten worden aangebracht door wetten, waarvan de inwerkingtreding in de tijd is gespreid, alsmede de jaarlijkse indexering van de bedragen, het lezen van deze verschillende bepalingen (die nochtans bestemd zijn om op tal van belastingplichtigen te worden toegepast) er beslist niet gemakkelijker op.

Luc HERVE,
Advocaat bij de Balie van Luik,
Hannequart & Rasir,
Wetenschappelijk medewerker bij de Balie van Luik,
Professor aan de Ecole Supérieure de Comptabilité de Liège
(CBCEC Liège).

1. Probleemstelling

Hoe langer hoe meer personen zijn onbewust betrokken bij grootschalige bedrieglijke praktijken.

Om deze praktijken uit de doeken te doen en de publieke opinie ervoor ontvankelijk te maken, hebben wij geopteerd voor een praktische benadering ervan.

Deze fraudes vormen een belangrijk verschijnsel dat door sommigen in België op meerdere miljarden EUR per jaar wordt geraamd.

2. Enkele BTW-fraudes

Wij onderzoeken hier de gestructureerde en ononderbroken opeenvolgingen van handelingen die worden gesteld met de bedoeling de BTW, die verschuldigd is op uitgaande handelingen, niet te betalen en/of door ten onrechte een recht van aftrek te creëren op inkomende handelingen.

2.1. Ensclering met betrekking tot de aankopen

2.1.1. Eenvoudig mechanisme

De "reële" leverancier is gevestigd in een andere Lid-Staat van de Europese Unie.

Hij factureert koopwaar met vrijstelling van BTW wegens intracommunautaire leveringen.

Een daaruit voortvloeiende intracommunautaire verwerving wordt geacht te zijn gerealiseerd in België door een strofirma, die in ons land houder is van een identificatienummer.

In de periodieke aangifte wordt de intracommunautaire verwerving gerealiseerd met of zonder betaling van BTW.

Indien de BTW wordt betaald, wordt die onmiddellijk in mindering gebracht (nuloperatie).

Indien deze strofirma geen BTW-aangifte indient, wordt vervolgens geen enkele BTW betaald noch afgetrokken (en op de koopwaar wordt evenmin enige BTW aangerekend).

Ongeacht of de strofirma al dan niet periodieke aangiften indient, is de koopwaar in alle gevallen vrij van BTW.

Daarop kan het bedrieglijke mechanisme in een meer concrete vorm worden gegoten.

De strofirma factureert de koopwaar in België, met Belgische BTW, waarvoor zij geacht wordt de voornoemde intracommunautaire verwerving te hebben gerealiseerd.

Op de factuur die wordt uitgereikt aan de "klant" van de strofirma, dat wil zeggen de "organisator", wordt 21% Belgische BTW aangerekend.

Die klant is de begunstigde van het systeem, dat erin bestaat in zijn hoofde een BTW af te trekken die op de aankopen werd geheven.

In feite wordt de Belgische BTW door de strofirma nooit aan de Staat betaald.

Door de organisator wordt er evenmin enige BTW aan de strofirma betaald.

Het betreft gesimuleerde handelingen met als enig doel een gecreëerde BTW af te trekken;

Voorbeeld

Een organisator "O" koopt in Frankrijk koopwaar bij "F" voor een bedrag van 100.000,00 EUR met de bedoeling ze in België te verkopen voor 150.000,00 EUR.

In plaats van de 21% BTW op deze intracommunautaire verwerving zelf te betalen en af te trekken, wordt de handeling voorgesteld als zijnde het werk van een strofirma "S.F".

Deze strofirma stelt vervolgens een factuur op waarbij de koopwaar wordt verkocht aan "O", de organisator, voor een bedrag van 140.000,00 EUR plus 29.400,00 EUR BTW.

"O" trekt deze BTW die door de "S.F." nooit aan de Staat zal worden betaald, af.

In het "reële" schema had de handeling voor de organisator "O" als volgt moeten zijn voorgesteld:

- Intracommunautaire verwerving ter waarde van 100.000,00 EUR, betaling van 21.000,00 EUR en aftrek van hetzelfde bedrag in zijn periodieke aangifte.
- Verkoop in België voor een bedrag van 150.000,00 EUR plus 31.500,00 EUR BTW.
- Betaling aan de Belgische Staat van 10.500,00 EUR (31.500,00 - 21.000,00).
- Winst 50.000,00 EUR (BTW-weerslag nihil - de op de intracommunautaire verwerving betaalde BTW wordt gerecupereerd via aftrek. De BTW die verschuldigd is op de verkoop, zal hem door zijn cliëntèle worden betaald).

In het figuurlijke en fictieve schema ziet de situatie van de organisator er als volgt uit:

- Winst 50.000,00 EUR + 29.400,00 EUR (BTW die door "O" werd afgetrokken en die niet aan de "S.F." werd betaald).

De verwachte winst van "O" wordt nog verhoogd met de bonus inzake directe belastingen, aangezien de aankopen geacht worden 140.000,00 EUR te bedragen in plaats van 100.000,00 EUR.

2.1.2. Geavanceerd mechanisme

Het principe waarbij men een “fictieve” BTW aftrekt, blijft de belangrijkste drijfveer voor de fraude.

De organisator plaatst echter “bufferfirma’s” tussen de reële leverancier en hemzelf om zijn organisatie beter geheim te houden.

Voorbeeld

Een organisator die in België is gevestigd, realiseert een intracommunautaire verwerving die afkomstig is uit Duitsland;

“A” is de reële leverancier.

“O” is de organisator.

“F 1” en “F 3” zijn “buffer”firma’s die hun BTW-verplichtingen “volgens de regels” nakomen. Deze firma’s zijn dus operators die in orde zijn met hun fiscale verplichtingen. Het zijn ondernemingen die “te goeder naam en faam bekendstaan”. Zij zijn onmiskenbaar bekend voor de uitoefening van hun activiteit (verkoop van auto’s, informaticamaterieel, elektrische toestellen, GSM’s enz.). Het is om die redenen dat zij door de organisator “O” worden gekozen teneinde zijn praktijken geloofwaardig te doen overkomen en met de bedoeling de BTW-administratie op een dwaalspoor te brengen.

“S.F.” is een strofirma.

“A” factureert aan “F 1” met BTW.

“F 1” trekt deze belasting af via het BTW-nummer waarvan hij in Duitsland houder is.

“F 1” wordt geacht een intracommunautaire levering te doen ten bate van de “S.F.” (in België gevestigde strofirma).

In feite wordt “F 1” misbruikt met een bestelling die door de “S.F.” bij hem wordt geplaatst.

Om deze handeling mogelijk te maken, brengt de organisator “A” en “F 1” “toevallig” met elkaar in contact.

“F 1” koopt te goeder trouw bij “A”.

Met dezelfde goede trouw levert hij intracommunautair aan de “S.F.”, die hem voldoende betalingsgaranties geeft (gewaarmerkte cheque, onmiddellijke contante betaling enz.).

De “S.F.” gedraagt zich zoals de strofirma in het eenvoudige mechanisme, met dat verschil dat zij factureert aan “F 3”.

“F 3” is te goeder trouw. Hij wordt misbruikt door de organisatie die door “O” in het leven is geroepen. In dit kader wordt “F 3” door “O” gecontacteerd met het oog op belangrijke bestellingen.

“O” geniet een goede reputatie. Hij biedt de financiële garanties die door “F 3” worden verlangd.

Hier bestaat de winst van “O” erin dat hij de BTW opstrijkt die door “F 3” aan de “S.F.” wordt betaald en die door laatstgenoemde natuurlijk niet wordt doorgestort aan de Schatkist.

2.2. Enscenering betreffende de verkopen

“O” is de organisator die in België is gevestigd en die door de Belgische BTW is geïdentificeerd.

Hij staat goed bekend voor de jarenlange uitoefening van een bepaalde economische activiteit (verkoop van juwelen, elektronische componenten, dranken aan restaurant- en caféhouders, meel aan bakkerijen, vlees aan slagerijen enz.).

In feite bestaat zijn handel uit een “officieel” gedeelte en uit een gedeelte “in het zwart”.

Wat zijn aankopen betreft, heeft hij echter niet de mogelijkheid zich “zonder factuur” te bevoorraden bij zijn eigen leveranciers (fabrikanten, groothandelaars, brouwerijen enz.).

De organisatie bestaat erin een vrijgestelde intracommunautaire levering te simuleren.

Daartoe richt hij een strofirma op in een andere Lid-Staat van de Europese Unie.

Deze firma wordt voorgesteld alsof zij een intracommunautaire verwerving heeft gerealiseerd van de koopwaar die bestemd is voor de “zwarte markt” in België.

Voorbeeld

“O” koopt volgens de regels koopwaar bij zijn gebruikelijke leveranciers.

De BTW betreffende deze aankopen wordt normaal afgetrokken op basis van de ontvangen facturen.

Een gedeelte van deze koopwaar wordt in België verkocht, volledig in overeenstemming met de Belgische BTW-wetgeving. Deze handelingen worden vastgesteld door conforme facturen.

Het andere gedeelte dat bestemd is voor de “zwarte markt” wordt als een intracommunautaire levering, zonder Belgische BTW, gefactureerd aan de strofirma die de organisator heeft opgericht in een andere Lid-Staat van de Europese Unie.

Deze koopwaar blijft echter in België om het “ondergrondse” circuit te bevoorraden.

2.3. BTW- Carrousel

Dit mechanisme bestaat erin de BTW-aftrekken samen te voegen van vermeende leveranciers en dienstverleners, die nooit aan de Staat zullen worden betaald.

Om het rendement van dit mechanisme op te voeren, is de koopwaar het voorwerp van meerdere kringlopen (carrousel).

De winst neemt toe bij een snelle en veelvuldige roulatie.

Deze “carrousel”fraude wordt gewoonlijk opgezet via verscheidene Lid-Staten van de Europese Unie, waar de organisator over strofirma’s beschikt.

Duidelijkheidshalve zullen wij deze praktijken toelichten door ons te beperken tot twee Lid-Staten. Zoals al eerder aangestipt, zijn er in werkelijkheid heel wat meer Lid-Staten bij betrokken zodat de verwarring ten top wordt gedreven en de winst aanzienlijk toeneemt.

Voorbeeld

“O” is de organisator.

Hij beschikt over twee ondernemingen die volgens de regels bij de BTW zijn geïdentificeerd in twee Lid-Staten (“D” in Duitsland en “B” in België).

“O” heeft voorts een strofirma opgericht in elk van de betrokken Lid-Staten (“S.F.D.” in Duitsland en “S.F.B” in België).

In België realiseert “S.F.B.” een intracommunautaire verwerking die vergelijkbaar is met die welke al werden uiteengezet in de vorige mechanismen met betrekking tot de strofirma.

“S.F.B.” zendt “B” een factuur met Belgische BTW.

“B” trekt deze BTW af.

Die BTW wordt door “S.F.B.” natuurlijk niet betaald aan de Belgische Staat.

Om de carousel te stijven, wordt “B” geacht vanuit België een intracommunautaire levering te realiseren, bestemd voor “S.F.D.” in Duitsland.

Opdat alles volgens plan verloopt, wordt “S.F.D.” geacht een intracommunautaire verwerking te realiseren in Duitsland, volgens dezelfde overwegingen als “S.F.B.” supra.

“S.F.D.” zendt “D” een factuur met Duitse BTW.

Door het spel van de aftrekken recupereert “D” de Duitse BTW die “S.F.D.” nooit aan de Duitse Schatkist zal betalen.

“D” realiseert op zijn beurt een intracommunautaire verwerking naar een andere Lid-Staat dan België teneinde de carousel nog eens te doen draaien, en zo verder voor tal van andere bewegingen.

Gewoonlijk worden bij deze bedrieglijke constructie ook “buffer”firma’s opgenomen, om tot dezelfde geloofwaardigheid te komen als onder 2.1.2. *supra*.

Indien men zich ertoe beperkt alleen maar de carouselbeweging tussen België en Duitsland te onderzoeken, heeft de organisator als winst de 21% Belgische BTW en de 16% Duitse BTW geboekt, zijnde 37% van de waarde van de koopwaar.

Na verscheidene carouselbewegingen wordt de koopwaar te koop aangeboden tegen weggeefprijzen en wordt ze verkocht tegen prijzen die elke concurrentie binnen de Europese Unie tarten.

De levensduur van de strofirma’s is gewoonlijk niet langer dan acht weken, aangezien de organisator ze snel vervangt om te ontsnappen aan de “snelle” controles van de belastingadministratie.

3. Eerste beschouwingen

De boekhoudkundige en fiscale beroepsbeoefenaars moeten bijzonder waakzaam zijn om niet passief of onbewust betrokken te raken bij deze fraudemechanismen.

Naargelang van de personen met wie hij werkt, kan de betrokkenheid van de boekhouders-fiscalisten zich situeren op het niveau van de organisator, van de strofirma of van de “buffer”firma.

Wanneer de bedrieglijke constructie is bewezen, vloeit daarvoor de “buffer”firma uit voort dat de handelingen die worden vastgesteld door facturen niet berusten op leveringen en/of diensten zoals deze begrippen in het Wetboek van de BTW bestaan.

Het betreft handelingen die worden geveinsd door oplichters die de “buffer”firma misbruiken.

Voor deze “buffer”firma zijn de BTW-gevolgen erg zwaar.

Wanneer de carousel wordt ontdekt, vloeit daar in de zin van de BTW immers uit voort dat er niet werkelijk een levering van goederen en of een verlening van diensten heeft plaatsgehadt.

Om de fraude te laten renderen, wordt dezelfde koopwaar gelijktijdig gefactureerd aan tien, zelfs vijftien verschillende personen, en dat op dezelfde dag.

Het is met andere woorden dit gegeven dat het mogelijk maakt het formele bewijs te leveren van het fictieve karakter van de handelingen, die door de gelaakte facturen worden vastgesteld.

Het onvermijdbare gevolg van dit gebrek aan levering van goederen of aan verlening van diensten is de wettelijke onmogelijkheid in hoofde van deze “buffer”firma rechtsgelg een recht op aftrek uit te oefenen.

De BTW-aftrek die zij nochtans te goeder trouw doet, wordt haar geweigerd. Bovendien heeft zij deze BTW daadwerkelijk betaald aan de organisator van de oplichterij, die een handeling heeft gesimuleerd die onderworpen is aan de BTW.

Jammer genoeg voor deze “buffer”firma’s zijn alle vonnissen ter zake unaniem wat dit verbod betreft een BTW-aftrek toe te staan die niet overeenstemt met een levering van goederen of een verlening van diensten, in de zin die deze begrippen ter zake hebben.

Dit standpunt berust op de bewoordingen zelf van artikel 45, paragraaf 1, van het W.B.T.W.

4. Verdachte elementen

Hierna sommen wij enkele elementen op die de aandacht moeten trekken.

Deze opsomming is verre van volledig, maar zij kan ons helpen de bedrieglijke praktijken te doorzien.

De aanwezigheid van aanzienlijke "leveranciers"facturen die uitgaan van personen die zich recentelijk in de gelaakte activiteit hebben gevestigd.

De commerciële praktijk leert ons dat het niet gebruikelijk is een bepaalde activiteit te beginnen en van meet af aan qua volume en prijs omvangrijke verrichtingen te doen.

De uitgifte van "klanten"facturen voor aanzienlijke bedragen naar een clientèle die nieuw is op de markt.

De motivering is vergelijkbaar met de overweging die wordt geformuleerd met betrekking tot de leveranciersfacturen.

De plotselinge wijziging, zonder relevante reden, van bepaalde bevoorradingsbronnen, door het opduiken van tot dusver onbekende leveranciers, en voor hoge bedragen.

Het "spontaan" opduiken van een klant die geen deel uitmaakt van de gewone clientèle, en die kandidaat is voor een of meerdere aanzienlijke aankopen.

Dit gedrag gaat gepaard met de garantie van een contante betaling die ambtshalve en op initiatief van deze klant wordt gegeven. Men moet immers het vertrouwen van de "buffer"firma winnen. In de meeste gevallen is het daarentegen de verkoper die zich zorgen maakt over de solventie van zijn klant (zie ook infra "onmiddellijke roulatie van de koopwaar").

De wijze waarop de inkomende en/of uitgaande facturen worden betaald, wijkt op een eigenaardige manier af van wat in de sector gebruikelijk is.

Er wordt onmiddellijk betaald terwijl dit niet gebruikelijk is.

In strijd met de gewone praktijk worden heel aanzienlijke bedragen contant betaald.

Er worden al te snelle geldverschuivingen vastgesteld. Zodra een som is ontvangen of op een bankrekening wordt geboekt, wordt een vergelijkbaar bedrag opgenomen.

Talrijke financiële rekeningen bij verschillende bankinstellingen, in plaatsen die uit geografisch oogpunt niet te rechtvaardigen zijn (bijvoorbeeld in verschillende provincies, verdeeld over de verschillende taalstelsels) kunnen wijzen op bepaalde bedrieglijke praktijken.

De aanzienlijke en doelgerichte toename van de aankopen en/of verkopen met personen die niet tot de gewone klanten en leveranciers behoren.

De vaststelling van een abnormaal lage winstmarge voor een of meerdere alleenstaande verrichtingen.

Wanneer de organisator gebruik maakt van "buffer"firma's moet hij goedkoop in het bezit kunnen komen van de koop-

waar om zijn praktijken te kunnen voortzetten. Het is niet realistisch dat de organisator aan de "buffer"firma een prijs moet betalen met een hoge winstmarge, wat tot gevolg zou hebben dat de winst die door de organisator wordt verwacht, namelijk de BTW die op het spel staat, al te sterk zou worden verlaagd.

De onmiddellijke roulatie van de koopwaar.

In het merendeel van de gevallen heeft een persoon zich al kenbaar gemaakt als potentiële koper, terwijl de "buffer"firma nog niet eens aan een dergelijke opdracht dacht (zie supra wat het spontane opduiken van een onbekende klant betreft). Bijgevolg had de "buffer"firma in die zin nog geen contact genomen met haar leveranciers.

In werkelijkheid is de "potentiële" koper het lokaas dat de organisator op de weg van de "buffer"firma legt om het mechanisme in gang te zetten

Vervolgens brengt de organisator de "buffer"firma in contact met een "onverwachte" leverancier.

Het gebeurt dat de "buffer"firma nooit materieel in het bezit komt van de koopwaar, of de betrokken koopwaar nooit ziet.

5. Eindbeschouwingen

Wij drukken de wens uit dat deze enkele regels mogen bijdragen tot een beter inzicht in veel voorkomende, bedrieglijke praktijken.

We hopen dat onze benadering de aandacht trekt van de economische operatoren die te goeder trouw zijn, en dat de boekhouders-fiscalisten gespaard mogen blijven van de bijzonder schadelijke gevolgen van een, zelfs onbewuste, betrokkenheid bij deze maffiapraktijken.